

JANEZ ROTAR

Zapis ob šestdesetletnici

Letos praznuje svojo šestdesetletnico prof. dr. Janez Rotar, predavatelj, raziskovalec, pisatelj, urednik in publicist, predstojnik katedre za zgodovino srbske in hrvatske književnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Ob 60-letnici življenja bo dopolnil tudi 37 let aktivnega, raznovrstnega sodelovanja v slovenski, jugoslovanski in mednarodni slavistični stroki. Njegov jubilej je priložnost, da ponovno prelistamo njegov življenjepis in da tudi širši javnosti predstavimo njegovo dolgoletno delo.

Janez Rotar se je rodil 4. 5. 1931 na Brezovici pri Ljubljani. Po uspešnem šolanju je diplomiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani 1956. leta iz slovenskega jezika in književnosti; doktoriral je 1964. leta s temo iz slovenske književnosti; od 1978. je izredni in od leta 1983 redni profesor hrvatske in srbske književnosti na Oddelku za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete v Ljubljani; od 1984 do 1986 je bil tudi predstojnik Oddelka za slovanske jezike in književnosti.

Navedeni suhoparni podatki le delno osvetljujejo njegovo življenjsko pot, ki ga je vodila v različne kraje Jugoslavije in Slovenije, od zagnanega študenta slavistike, lektorja v tiskarni Ljudska pravica, lektorja in predavatelja slovenskega jezika in književnosti na Filozofski fakulteti v Zadru, do predavatelja na Pedagoški akademiji v Ljubljani in v Mariboru, na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani, na dislociranih oddelkih Pedagoške akademije v Novi Gorici in v Novem mestu ter od leta 1978 predavatelja in pozneje predstojnika katedre na Filozofski fakulteti v Ljubljani. (Vmes je bil pet mesecev – 1972/73 – celo brez službe.) Kot gostujoči profesor je poučeval v Vidmu (Udine) in v Celovcu.

Delovne naloge so mu določale področja pedagoškega in znanstvenega delovanja, bogatile njegove izkušnje in razširjale področje raziskovalnega dela. Ob rednem pedagoškem delu, ki je vodilo in izpolnjevalo njegovo življenje, je nastalo nad 200 bibliografskih enot znanstvenih in strokovnih besedil (bibliografija objav profesorja Rotarja šteje okoli 297 enot), nad deset knjig in številna predavanja, tako doma kot na tujem (Videm, Celovec, Dunaj, Budimpešta; Ljubljana, Zadar, Maribor, Sarajevo, Beograd, Cetinje itd.).

Profesor Rotar je aktiven udeleženeec slovenskih, jugoslovanskih in mednarodnih slavističnih srečanj: s svojimi prispevki je sodeloval na slavističnih kongresih (1961, 1972), slavističnih zborovanjih (1961, 1975, 1976, 1979), mednarodnih simpozijih (1970, 1972), na mednarodnih slavističnih Vukovih srečanjih in na vseh dosedanjih simpozijih ljubljanskih in celovških slavistov (1979–1990). Znani so njegovi nastopi z referati na znanstvenih srečanjih v Jugoslaviji: o literarni znanosti v Bosni in Hercegovini (Sarajevo 1975), o Nazorju (Opatija 1976), o Cankarju (Ljubljana 1976), o Borisavu Stankoviću (Beograd 1976), o Jovanu Skerliću (Beograd 1977), o Župančiču (Ljubljana 1978), o Ivu Andriću in o Miroslavu Krleži (1978), o Tinu Ujeviću (Zagreb 1980), o Antunu Barcu, o Mihovilu Kombolu, o Mihailu Laliću (1985), o Franu Ramovšu (Ljubljana 1990) itd. Sodeloval je pri mednarodnih seminarjih za tuje slaviste (Sarajevo, Zagreb, Budva, Beograd, Zadar) in na predava-

njih za učitelje slovenščine v zamejstvu in tujini. Večkrat je tudi predaval na slavističnem društvu v Ljubljani, Hrvatskem filološkem društvu v Zagrebu, Društvu pisateljev idr.

Profesor Rotar vzdržuje trajne in prijateljske stike s številnimi uglednimi slavisti, pisatelji in znanstveniki doma in po svetu. Bil je član upravnega odbora Prešernovega sklada in uredniškega odbora Naših razgledov. Sodeluje v znanstvenih publikacijah, ki izhajajo v jugoslovanskih kulturnih in slovenističnih univerzitetnih središčih (Beograd, Zagreb, Zadar, Sarajevo, Cetinje itd.) in v tujini (Dunaj, Celovec). Sodeloval je pri pripravi slovenskih učbenikov in jezikovnih vadnic (npr. F. Žagar, Naš jezik). Ob mentorskem delu na tretji stopnji (Krešimir Nemec, Dragiša Ognjanović), sodelovanju pri organiziranju znanstveno-raziskovalnega dela na Fakulteti in na Univerzi, je aktiven v Društvu slovenskih pisateljev (dolgoletni predsednik komisije za medrepubliško literarno sodelovanje) in v Slavističnem društvu Slovenije. Bil je pobudnik nagrade za prevode iz slovenske književnosti, ugledne Župančičeve listine, ki povezuje prevajalce iz cele Jugoslavije in utira pot slovenski besedi med tisoče novih bralcev.

Znanstveno in raziskovalno delo profesorja Janeza Rotarja potrjuje njegovo ljubezen do slovenskega jezika in književnosti, izrazito usmerjenost v hrvaško in srbsko literarno dogajanje, široko poznavanje jezika, izdelan čut za visoke vrednote in izvornost umetniške besede. Predvsem raziskuje hrvaško in srbsko književnost, povezano s slovenskim slovstvom, pomembna ali sorodna obdobja, pojave in osebnosti (marsikdaj primerjalno) in teoretsko poglobljeno vprašanja estetike literarne recepcije. Kot je bilo ugotovljeno že leta 1971 (Štefan Kališnik v uvodu knjige esejev J. Rotarja: Iz prispevkov, Založba Obzorja, Maribor 1971), sodi Rotarjevo znanstveno delo v troje razdelkov: literarno-esejističnega in zgodovinskega, literarno in jezikovno stilnega, v sklop, ki obravnava kulturno-politična in narodnostna vprašanja.

V prva dva razdelka sodijo študije, razprave in eseji, v katerih je avtor obravnaval tako vprašanja starejše dobe (npr. bugarščica Majka Margarita, ljudska balada Omer i Merima, Trubar) kot sodobnih tokov slovenske in srbohrvatskih književnosti (npr. Danilo Kiš, Drago Jančar, Stole Popov, Jara Ribnikar, Jože Javoršek, Ivan Aralica), proze (npr. Desnica, Andrić, Selimović, Krleža, Crnjanski, Lalić, Samokovlija) kot poezije (npr. A. B. Šimić, T. Ujević, Krleža, V. Popa, Prešeren), strokovno kot umetniško literarno ustvarjanje (npr. J. Jurančić, A. Barac, M. Kombol, J. Skerlić, F. Ramovš, A. Belić). V njima so zajete tudi misli o otroški in mladinski književnosti (npr. Jezik in slovstvo, 24, št. 7, 1979), o pesništvu Otona Župančiča, o delu kolegov Dimitrija Vučenova in Emila Štamparja.

V tretji razdelek sodijo profesorjeva prizadevanja za razcvet kulturnega življenja, odzivanje na aktualno družbeno-politično dogajanje in trajno skrb za slovenski zamejski prostor, usodo slovenske besede in slovenstva.

Profesor Rotar je deloval kot pobudnik in soavtor več izdaj; pisal je spremne uvodne študije, npr. o V. Desnici (Nova Obzorja, Maribor 1974); o Selimoviću, A. B. Šimiću, o Crnjanskem (zbirka 100 romanov, Ljubljana 1976); sodeloval je kot strokovni svetovalec pri pripravi obsežne antologije pesništva upora (Svitanja, Pesništvo ljudske revolucije Jugoslavije 1941–1945, Ljubljana 1982); pod psevdonimom Florijan Majnik je izdal priljubljeno leposlovno mladinsko delo (Konji, ti dobri konji; Partizanska knjiga, Ljubljana 1985); sodeloval je v zbirki esejev slovenskih izobražencev (Pričevanja, Partizanska knjiga, Ljubljana 1984) in uredil antologijo jugoslovanske proze iz let 1941–1945 (Prebujenje, Partizanska knjiga, Ljubljana 1985). Bil je urednik mesečnika za kulturna vprašanja Dialogi (Maribor, 1969 in 1970).

Vrh znanstvenega dela tvorijo samostojne knjižne znanstvene izdaje. Profesor Rotar je strnil svoje bogato znanje in sodobno znanstveno-teoretsko misel ter z ustvarjalno marljivostjo spisal obsežnejša dela o politični in literarni misli Frana Maslja Podlimbarskega (Socialna in politična misel Podlimbarskega, Slovenska matica, Ljubljana 1969), o literarni in politični slovenski stvarnosti (Iz prispevkov, Obzorja, Maribor 1971), o povednosti in vrstah literarnih del (Povednost in vrsta, Mladinska knjiga, Ljubljana 1976), o načinih umevanja pripovedništva (K umevanju pripovedništva, Mladinska knjiga, Ljubljana 1978), o strukturi in izrazu umetniškega literarnega dela (Struktura i iskaz, podnaslov: Pitanja književne recepcije, Nastavna biblioteka, Sarajevo 1980).

Pisanje samostojnih knjižnih znanstvenih del je nadaljeval s tehtno študijo o recepcijski estetiki in strukturalni razlagi nacionalnih literarnih pojavov (Književnost in spoznavanje, Cankarjeva založba, Ljubljana 1985), s pisanjem študije ali spremnega eseja (in transliteracije prve objave izvirnega besedila) k pismu Vuka St. Karadžića knezu Milošu Obrenoviću (Karadžićevo pismo o vladanju in vladarju, Cankarjeva založba, Ljubljana 1987), izčrpne monografije o razmerjih Primoža Trubarja do slovenstva in južnih Slovanov (Primož Trubar in južni Slovani, DZS, Ljubljana 1988) in nemške spremenjene izdaje te študije o Trubarjevem pojmovanju nacionalnega jezika, imena in usode Slovencev (Die Nationwerdung der Slowenen und die Reformation, Dr. R. Trofenik, München 1991). Med obema izdajama sta izšli še študiji Pisma profesorja Frana Ramovša dr. Želimiri Gašparikovi (1989) in Korespondenca med Franom Ramovšem in Aleksandrom Belićem (Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Korespondence pomembnih Slovencev, Ljubljana 1990).

Res bogata bera!

Plodno in odmevno delo profesorja Janeza Rotarja se nadaljuje. Generacije njegovih študentov, njegovi prijatelji in sodelavci mu želimo nadaljnjih uspehov in zdravja.

Vladimir Osolnik
Filozofska fakulteta v Ljubljani